

Nagy Gáspár halálhírére

A 2006-os év sokunk számára gyászos időszakot jelent a magyar irodalmi életben. Major-Zala Lajos kezdte a sort: február 28-én távozott, svájci, Pensiér-i otthonában, kézíratai fölött bukott az asztalra, hogy egy újabb agyvérzés tegyen pontot életműve után. Követte őt Bella István, Bohár András, Faludy György, Pécsi Gabriella, Bécsy Tamás, Lázár Ervin és már új esztendő kezdete folytatta a sort: január 3-án a hosszú, súlyos betegség Nagy Gáspárral is letétette a tollat. A Vas és Zala megye határán meghúzódó kis falu, Bérbaltavár szülötte, szüleinek kedves gyermeke, a paraszti sorból kiemelkedve a magyar irodalom egyik csillaga lett. Mintha ma történt volna: amikor az Élet és Irodalomban megjelentek versei Kormos István ajánlásával. Már előtte is többször találkoztunk, a „kilencek” körének egyik híve, a baráti-költői vonzalmak ezer szálával fonódott össze a sorsunk. 1975: megjelent első kötete, természetesen a Móra Kiadónál, Kormos István szerkesztésében. Ezekben az években, a Fiala István Körében is, gyakran találkoztunk. Együtt voltunk „olvasótáborban” Balmazújvárosban. Szalai Csaba szervezésében jött össze ott egy jó kis társaság: Serfőző Simon, Vasy Géza, Horpácsi Sándor, jómagam és Nagy Gáspár. Mi, dunántúliak ismerkedtünk a Hortobágygal, a

pusztával, s az ott élő kisiskolásokkal, akikkel a kortárs irodalmat próbáltuk megszerettetni. Nagy Gáspár kanizsai kötődéseit sokan ismerjük: ezért is jött el, kétszer is, a zalai író táborba, melynek akkor Pécsi Gabi volt a vezetője. Majdhogy nem idillien múltak az évek a „legvidámabb barakkban”: aztán 1984-ben robbant az egyik bomba, Gáspár verse az Új Forrásban (Öröknár: elmúltam 9 éves), két évvel később jött a „Tiszatáj-botrány”. Ma úgy mondják: „egyike volt azoknak, akik megalkuvás nélkül vállalták ’56 eszmei örökségét.” Erkölcsi bátorság, kockázatvállalás, az igazság tisztelete – ezek mozgatták, miközben a többség... a „csendes többség” elégedetten kereste a boldogulást a „gulyáskommunizmus” kiapadtatlannak látszó fazekainál. A rendszerváltozás után költői teljesítménye meghozta a sikert, a József Attila-, majd a Kossuth-díjat. Láttam, s szenvedett tőle, milyen fellelémén valósult meg, torzultak el a „nagy álmok”, a rendszerváltás reményei. A munkába menekült, az ezernyi rá váró feladatba. Szerencsére mögötte állt felesége, a család, biztos háttérként. (Néhányszor jártam budakeszi otthonukban, felesége, Márta kedvessége volt a meghatározója a házi rendnek.) Amikor kiderült, hogy a katolikus rádió kulturális szerkesztője lett, felhívtam, és örömet fejeztem ki, milyen neki illő szerephez jutott. (Katolicizmus, mély vallásossága személyiségének és költészetének kitörölhetetlen jegye volt.) Terveket szőttünk, kéziratokról beszéltünk, mindarról, ami hozzá tartozik a kortárs irodalom műveléséhez. Betegségéről nekem nem szólt. Egyébként is: szemérmes alkatáról számtalanszor megbizonyosodtam. Csak az egyre rosszabb híreket hallottam, s egyszer szinte suttogó hangját a telefonban. S aztán jött a januári hír: a kegyetlen betegség bevégezte munkáját. Ismét egy alkotóerejében lévő férfit, aki meg nem írt műve garmadájával távozott... A függőny mögötte végleg széthasadt..., szabadon idézve Tenyéri kockán című korai versét.

Néhányszor megfordultam Bérbaltaváron, Nagytilajban is, a csodás tehetségű Tőke Imre népi fafaragót – akire ő hívta fel figyelmemet – látogattuk meg. S értesülve, hogy a nagytilaji temetőben helyezik örök nyugalomra, azt gondoltam, ez is rá vall, ez a „visszatérés”: indulásához, a pannóniai tájhoz, az örökké virágzó mandulafácscsa gyökerei alá. (Következő számunkban összeállítással tisztelegünk emléke előtt.)

P. I.

Két könyvjúdon. A Széphalom Könyvműhely gondozásában megjelent Utassy József Farkasordító című újabb verskötete. Turbuly Lilla: Eltévedt hold című, a Révai Kiadó és a Nők Lapja Café pályázatán első díjat nyert regényét január 12-én mutatták be a zalaegerszegi Keresztury Könyvesboltban.

Fischer György
Ecce homo